

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства**

Випуск 22

Засновано у 2003 році

Рівне – 2023

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 22 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2023. 114 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

- Чміль Г.П.** – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)
- Афоніна О.С.** – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна);
- Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Курдина Ю.М.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини, Національний університет «Львівська політехніка» (Україна)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потанчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка (Україна)
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор, завідувачка кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ)

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музеєзнавства і пам'яткознавства Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); СЕЕОЛ; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 26 жовтня 2023 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

Розділ IV. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

УДК 378 (477)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ КУЛЬТУРИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Мірчук Вікторія Юріївна – здобувачка вищої освіти спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
mirchukviktoria25@gmail.com

Шатрова Марина Борисівна – доцент, кандидат історичних наук,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0001-5103-8242>
shatromarin5@gmail.com

На прикладі Рівненської області розглянуто культурну децентралізацію як складову нової регіональної політики та охарактеризовано особливості державного управління сферою культури у Рівненській області та м. Рівне зокрема. Висвітлені регіональний і базовий рівні управління сферою культури на Рівненщині, вказані проблемні моменти у системі управління сфери культури у територіальних громадах, детально проаналізована діяльність Управління культури і туризму обласної державної адміністрації.

Ключові слова: державне управління, регіональна культурна програма.

Постановка проблеми. Відповідно до принципу децентралізації державного управління, головні питання розвитку та функціонування сфери культури повинні бути вирішені на місцевому та регіональному рівнях. Це передбачає необхідність розширення завдань та функцій органів державного управління на місцях. Управлінська діяльність цих органів повинна максимально спрямовуватися на вирішення основних завдань, пов'язаних з створенням необхідних умов для оживлення, збереження та розвитку національної культури, етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів та національних меншин, що проживають у регіоні (області або районі). Особливу важливість має визначення пріоритетів регіонального культурного розвитку та узгодження інтересів усіх суб'єктів культурної діяльності відповідного регіону чи території [5].

На Рівненщині головні процеси реформи децентралізації завершилися у січні 2021 р., коли було утворено 4 райони (Рівненський, Дубенський, Сарненський, Вараський) та 65 територіальних громад (ТГ), кожна з яких отримала власні ресурси і повноваження, а відтак самостійно забезпечує та несе відповідальність за надання різноманітних послуг на своїй території, зокрема й культурних послуг. До сфери культури у громадах належать: початкова мистецька освіта, організація культурного дозвілля, доступ до бібліотечних послуг, туризм, питання релігії, національностей.

Останні дослідження та публікації. Реформи децентралізації в Україні вплинули на усі сфери життя, зокрема суттєвого впливу зазнала сфера культури. Цій темі присвячена публікація Л. Федулової [8], у якій авторка розкриває головні проблеми чергового етапу децентралізації, а також аналізує окремі державні ініціативи для подолання існуючих викликів. У своїй публікації С. Виткалов та В. Виткалов [1] пропонують власний варіант ефективного реформування галузі культури в умовах децентралізації, зокрема через розв'язання низки питань на загальнодержавному рівні. Щодо управління у сфері культури Рівненщини, інтерес становить дослідження Л. Тихончук та Т. Чубок [7], у якому здійснено аналіз сутності та особливостей трансформації публічного управління у сфері культури у Рівненській області в умовах реформи децентралізації.

Важливим джерелом для аналізу регіональної культурної політики та ефективності управлінських рішень на сучасному етапі є сайти та сторінки у соціальних мережах обласного та міського відділів культури, Рівненської обласної держадміністрації, Рівненської облради; офіційні документи профільних управлінь.

Мета дослідження полягає у вивченні структури та правових механізмів державного управління у сфері культури на регіональному рівні.

Вклад основного тексту. У Рівненській області регіональний і базовий рівні управління сферою культури представляють Управління культури та туризму Рівненської обласної державної адміністрації (ОДА), а також районні відділи культури (див. рисунок 1). На нижчому рівні (міські, селищні, сільські ТГ) діють відділи, сектори, або працює головний спеціаліст, який відповідає за питання сфери культури.

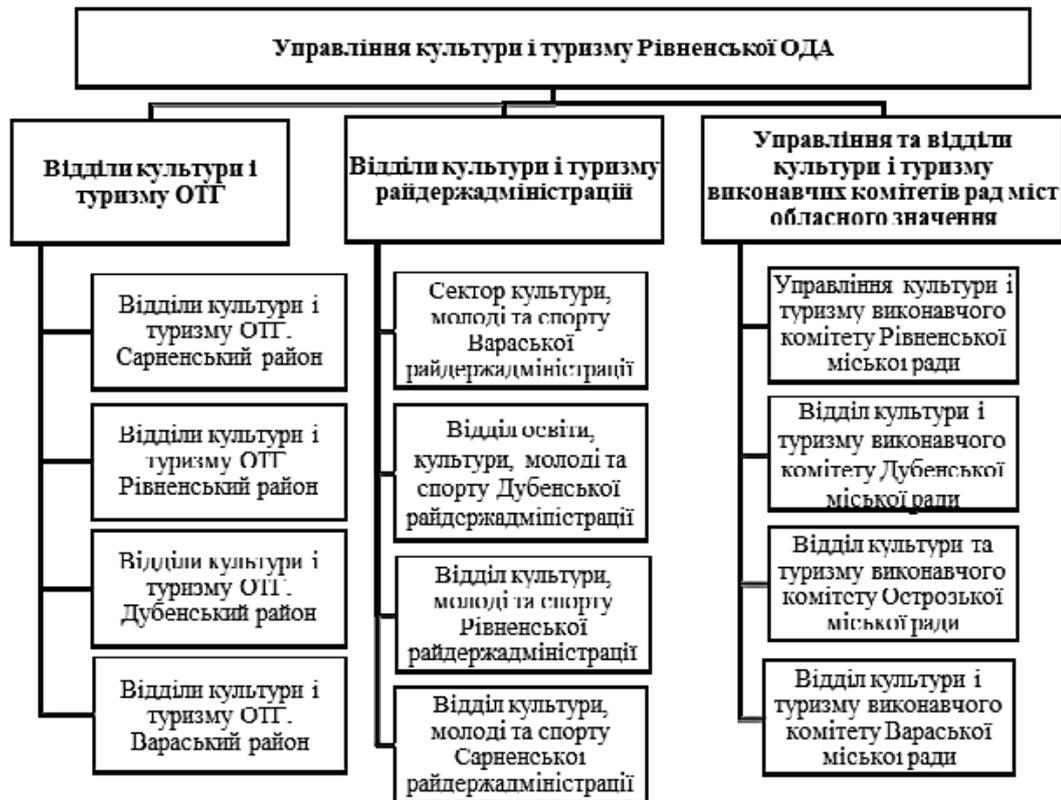

Рис. 1. Система органів влади, які реалізують державну культурну політику в Рівненській області [7]

Отже, до системи органів влади, які реалізують державну культурну політику в Рівненській області, належать:

- управління культури та туризму Рівненської ОДА;
- відділи культури і туризму районних державних адміністрацій (РДА);
- управління і відділи культури і туризму виконавчих комітетів рад міст обласного значення.

На нижньому рівні, як правило, утворюються багатогалузеві відділи, які керують одночасно декількома галузями, в т.ч. культурною. У переважній кількості громад діє відділ (сектор) освіти, культури, туризму, молоді та спорту (Смизька селищна ТГ, Білокриницька сільська ТГ, Мізоцька селищна ТГ, Козинська сільська ТГ, Крупецька сільська ТГ та ін.), у багатьох громадах також є подібний відділ, але без галузі туризму (Бабинська сільська ТГ, Костопільська міська ТГ, Шпанівська сільська ТГ, Демидівська селищна ТГ, Зарічненська селищна ТГ тощо). Також існують інші варіанти, наприклад, у Березнівській міській ТГ утворено відділ культури та соціальної політики, у Здолбунівській міській ТГ – управління з гуманітарних питань, у Великомежиріцькій сільській ТГ – відділ соціально-культурної сфери, у Олександрійській сільській ТГ – відділ освіти, культури, молоді, спорту та охорони здоров'я, у Ярославницькій сільській ТГ – відділ освіти, культури, молоді та спорту, охорони здоров'я та соціальної політики тощо. У деяких громадах, наприклад, Рафалівська селищна, Вербська сільська та Полицька сільська ТГ, питаннями сфери культури безпосередньо займається голова громади.

Утворення вищезгаданих багатогалузевих відділів та інші проблеми в управлінні галуззю культури на Рівненщині були обговорені під час онлайн-наради «Забезпечення реалізації державної політики у сфері культури органами місцевого самоврядування в умовах змін адміністративно-територіального устрою» з керівниками ТГ, яку організувало Управління культури і туризму Рівненської ОДА у січні 2021 р.

Зокрема у виступах висвітлені такі важливі питання: забезпечення ефективного управління сферою культури в територіальних громадах; нормативно-правові засади створення і діяльності територіальних громад; організація бібліотечних послуг у громадах; роботах закладів культури клубного типу, мистецьких шкіл, творчих колективів.

Також озвучені та обговорені проблемні моменти в системі управління сфери культури у ТГ:

- є випадки утворення багатогалузевих органів управління, які одночасно курують декілька галузей: культура, освіта, соціальний захист, молодь та ін.;
- за сферу культури відповідає спеціаліст без профільної освіти;

- у виконавчих органах ТГ працюють люди, які не ознайомлені із специфікою галузі культури [3].

Управління культури і туризму Рівненської ОДА (далі – Управління культури) є структурним підрозділом обласної державної адміністрації, який утворюється головою ОДА та забезпечує виконання покладених на нього завдань.

Основними завданнями Управління культури є:

- забезпечення реалізації державної політики в галузі культури і мистецтва, початкової мистецької освіти, туризму і курортів, охорони культурної спадщини, видавничої справи, а також державної мовної політики, міжнародних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України;
- забезпечення вільного розвитку культурно-мистецьких процесів;
- забезпечення доступності всіх видів культурних послуг і культурної діяльності для кожного громадянина України;
- сприяння загальнонаціональній культурній консолідації суспільства, формуванню цілісного культурно-інформаційного простору, захисту та просуванню високоякісного різноманітного національного культурного продукту;
- сприяння відродженню та розвитку традицій і культури української нації, етнічної, культурної і мовної самобутності національних меншин;
- сприяння збереженню культурної спадщини;
- гармонізація міжконфесійних та міжнародних відносин;
- забезпечення функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя;
- забезпечення захисту прав творчих працівників та їх спілок, соціального захисту працівників підприємств, установ та організацій у сфері культури, мистецтва та охорони культурної спадщини;
- розроблення і впровадження заходів для захисту туристичних ресурсів області;
- забезпечення участі у здійсненні соціальної реклами туристичних ресурсів;
- забезпечення реалізації державної політики у сфері видавничої справи.

Діяльність Управління культури підтримують дорадчі органи, а саме: Консультативна рада з питань охорони культурної спадщини, Колегія управління культури і туризму ОДА та Музейна рада.

Управління культури опікується комунальними закладами обласного значення, а також іншими закладами культури, які функціонують у районах, містах, селищах і селах Рівненщини. Комунальні заклади обласного значення реалізують головні завдання культурної політики регіону та надають консультаційну допомогу закладам нижчого рівня. Серед таких закладів у Рівненській області – культурно-археологічний центр «Пересопниця», державний історико-культурний заповідник м. Острога, державний історико-культурний заповідник м. Дубно, Рівненський обласний краєзнавчий музей, Рівненський обласний центр народної творчості, Рівненський обласний академічний український музично-драматичний театр, Рівненський академічний обласний театр ляльок, Рівненська обласна філармонія, Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека, Рівненська обласна бібліотека для молоді, Рівненська обласна бібліотека для дітей.

Управління культури орієнтує обласні заклади культури мати власні стратегії розвитку. Так, наприклад, у 2021 р. презентовано проєкт Стратегії розвитку музею до 2040 р. Розробляються стратегії інших комунальних закладів.

У своїй діяльності Управління культури та туризму послуговується законами України. Постановами Кабінету Міністрів України, Указами Президента України, наказами Міністерства культури та інформаційної політики України, а також обласними програмами. Останні ініціюються самим Управлінням культури та покликані забезпечити розвиток сфери культури у Рівненському районі. Серед останніх обласних програм, прийнятих у 2022 р. – обласна програма «Культура Рівненщини» на 2023–2027 рр., обласна програма збереження культурної спадщини та розвитку музейної справи на 2023–2027 рр.

Обласна програма «Культура Рівненщини» на 2023–2027 рр., затверджена розпорядженням Голови обласної державної адміністрації № 365 від 4.11.2022 р., ґрунтується на комплексному дослідженні щодо нового культурного простору на прикладі громад Рівненщини, яке проходило у рамках підготовки Стратегії розвитку Рівненської обл. на період до 2027 р. Відповідно, програма відповідає меті і завданням згаданої стратегії та орієнтована на підвищення культурного розвитку громад із збереження культурної спадщини та самобутніх традицій, підтримку мистецької освіти, системи читання тощо. Завдання і заходи програми мають сприяти: підвищенню популярності культурного надбання Рівненщини як серед краян, так і серед туристів; створенню нових культурних продуктів (концерти, фільми, виставки, фестивалі, нові екскурсійні маршрути); активізації відвідуваності культурних подій; розвитку творчого потенціалу представників сфери культури; модернізації обласних закладів культури і мистецтва. Заходи програми представлені у 6 розділах:

- Модернізація матеріально-технічної бази обласних закладів культури і мистецтва.
- Модернізація інформаційно-технологічної інфраструктури, розвиток і актуалізація документно-інформаційних ресурсів обласних бібліотек, підтримка системи читання та місцевого книговидання.
- Підтримка національного культурного продукту і провідної ролі митців та менеджерів культури, створення якісних і різноманітних культурно-мистецьких програм, проєктів.
- Створення сприятливих умов для творчої самореалізації особистості через розмаїття форм художнього самовираження, міжкультурний діалог, культурний взаємо обмін.
- Збереження та відродження традиційної народної культури.
- Сприяння поширенню інформації про історичну та культурну спадщину.

За попередніми розрахунками для реалізації усіх запланованих заходів необхідно 54,2 млн. грн. з обласного бюджету, зокрема за роками: 2023 р. – 9,1 млн. грн., 2024 р. – 9,8 млн. грн., 2025 р. – 10,6 млн. грн., 2026 р. – 11,9 млн. грн., 2027 р. – 12,7 млн. грн.

Аналізуючи обсяги фінансування за окремими розділами програми, бачимо, що найбільші витрати заплановані на модернізацію матеріально-технічної бази закладів – 20,7 млн. грн. Для порівняння – на підтримку культурного продукту, митців і менеджерів культури передбачено 4,7 млн. грн. Тоді як спрямування коштів на розвиток людського потенціалу у перспективі могло б сприяти більшій продуктивності творців культури та активнішому залученню грантових коштів.

Важливою ініціативою Управління культури, як реакція на виклики децентралізації, стало створення консультативної групи з питань організації роботи закладів культури у ТГ. До групи увійшло 3 підгрупи: з питань охорони культурної спадщини, з питань організації роботи бібліотек, з питань організації закладів культури клубного типу, народної творчості, початкової мистецької освіти. Серед учасників групи – спеціалісти Управління культури, а також директори й фахівці комунальних закладів культури (обласних бібліотек, музею, центру народної творчості).

У полі зору Управління культури – підвищення фахової кваліфікації працівників сфери скульптури територіальних громад. У партнерстві з обласним центром народної творчості у 2023 р. започатковано Школу практичного менеджменту «Лідерство та грантова діяльність». Представники сфери культури з 37 громад отримали можливість зустрітися з лідерами грантової діяльності Рівненської обл. Серед опрацьованих тем, – комунікативна складова успішного проєкту, можливості фінансування для різних проєктів, менеджмент проєктів, пошук партнерів та грантових фондів тощо.

Управління культури щороку долучається до культурологічних подій, які організовують ТГ, в т. ч. фінансовою підтримкою.

За результатами конкурсу і рішенням Управління культури працівники і ветерани галузі культури Рівненщини щомісяця отримують стипендії (до 2023 р. – 10 стипендій, з 2023 р. – 5). Пропозиції на здобуття стипендій надходять від структурних підрозділів у сфері культури органів місцевого самоврядування, обласних комунальних закладів культури і мистецтва, творчих спілок, мистецьких навчальних установ, а також шляхом самоподання претендентів. Із 2003 р. стипендії отримали 308 культурних працівників області.

Щороку на конкурсній основі надається декілька грантів Голів обласної держадміністрації та облради для створення і реалізації творчих проєктів у галузі літератури, театрального, музичного, образотворчого мистецтва, хореографії, народного мистецтва, кінематографії (координатор – Управління культури).

Загалом із 2003 р. реалізовано 100 творчих проєктів; щорічно на конкурс грантів в обласному бюджеті передбачено 100 тис. грн. У 2022 р. перемогу здобули 4 проєкти, автори яких отримала по 25 тис. грн. кожен для реалізації своїх ідей:

- проєкт «Відновлення композиторської спадщини Казимира Любомирського», автор – художній керівник обласної філармонії Варнава Р.А.;
- проєкт «Облаштування інклюзивного театрального простору «Погляд в тобі» в м. Рівне, автор – голова правління ГО «Ю Погляд» Корсун О.В.;
- проєкт «Збереження танцювальних традицій Мізоцького краю», автор – керівник ансамблю народного танцю «Фурор 18+» селищного будинку культури Мізоцької селищної ради Одарчук Н.В.;
- проєкт «Видання артбуку «Майстри Рівненщини», автор – заслужений майстер народної творчості України, вишивальниця Рябунець О.І. [2].

Управлінням культури присуджується 6 обласних мистецьких премій, серед них – Премія ім. І. Свешнікова в галузі охорони культурної спадщини, Літературна премія ім. Світочів, Премія ім. Г. Леончук за збереження та охорону нематеріальної культурної спадщини, Мистецька премія ім. Г. Жуковського, Премія в галузі образотворчого мистецтва ім. Н. Хасевича, Премія в галузі народного хорового мистецтва ім. Ф. Гощука.

Складними роками для управління виявилася роки пандемії та повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Аналізуючи листи та накази управління за цей період, знаходимо рекомендації щодо припинення проведення масових заходів та прийом відвідувачів у закладах сфери культури. При підготовці звернень управління спиралося на Постанову Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» та розпорядження Голови Рівненської облдержадміністрації від 12 березня 2020 р. № 16.

Із початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну перший наказ від Управління культури для обласних закладів культури датується 21 березня. Тобто до цього часу розпорядження або рекомендації надходили усно, або їх взагалі не було.

У наказі № 40 від 21 березня йдеться про окремі питання організації бюджетного процесу у 2022 р. в умовах воєнного стану. Зокрема, про те, що керівники комунальних закладів культури і мистецтва області мають обмежити витрати, не пов'язані з першочерговими питаннями функціонування установ в умовах воєнного стану та розміщенням тимчасово переміщених осіб; здійснювати реєстрацію бюджетних зобов'язань з урахуванням вимог постанови КМУ від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»; призупинити до закінчення воєнного стану реалізацію регіональних програм, крім програм, пов'язаних із підтримкою територіальної оборони, військових та правоохоронних органів, цивільним захистом населення, соціальним захистом і соціальним забезпеченням, розміщенням тимчасово переміщених осіб; здійснити аналіз роботи працівників закладів та організувати оголошення з 22 березня 2022 р. простою в умовах воєнного стану (або щодо окремих працівників) тощо.

Виконавчим органом Рівненської міської ради у сфері культури і туризму (далі – Управління культури), яке безпосередньо підпорядковується виконавчому комітету (ВК), міському Голові та його заступнику. Також у питаннях реалізації делегованих повноважень органів виконавчої влади Управління культури є підконтрольним Міністерству культури та інформаційної політики України й управлінню культури і туризму облдержадміністрації.

Серед основних завдань Управління культури: реалізація державної політики у сферах культури, мистецтва, туризму; активізація ролі установ сфери культури у підтримці національної політики, посиленні зацікавленості до української історії та культури, підтримка національних меншин, забезпечення закладів культури компетентними кадрами, збереження та популяризація культурної спадщини тощо.

Управління культури відповідає за облік і контроль роботи закладів і установ сфери культури міста, розстановку кадрів, затвердження витрат на культурно-туристичну діяльність, розвиток туристичного потенціалу Рівного та ін. [4]. Діяльність Управління культури забезпечують: начальник, заступник начальника та 5 головних спеціалістів.

Управління культури оперує основним документом – Програма розвитку культури у місті Рівному на 2019–2023 рр. Цей документ був проаналізований під час підготовки Стратегії розвитку культури Рівного до 2030-х року, де упорядники вказали на деякі недоліки програми. Наприклад, зауважено, що програма вирішує лише частину нагальних питань сфери культури Рівного, багато уваги приділено бібліотекам, однак інші форми освіти у сфері культури та креативні індустрії залишилися поза увагою. Також недостатньо уваги приділено розвитку людського потенціалу, посиленню позитивного економічного впливу культури та креативних індустрій, зміцненню зв'язків культури та креативних індустрій з іншими сферами тощо [6].

Згадану вище Стратегію розвитку культури Рівного до 2030 року (далі – Стратегія) створено впродовж 2022 р. за фінансової підтримки Європейського Союзу. Над змістом документа працювали Управління культури і туризму, ВК Рівненської міської ради та Агенція розвитку Рівного. Напрацювання ідей відбувалося під час стратегічних сесій з представниками сфери культури міста та експертами у межах програми #EU4Culture. До співпраці запрошені митці, представники державних установ культури, громадських організацій, креативних індустрій та бізнесу, журналісти, що пишуть про культуру, молодіжні ініціативи та ін.

Укладачі Стратегії вважають, що вона може допомогти органам влади визначити програмні напрями та запропонувати ідеї для майбутніх ініціатив та проєктів.

Стратегія складається з 4 розділів: 1. Аналіз поточного стану та місцевих політик, програм сфери культури Рівного; 2. Порівняльна діагностика та картографування культурних ресурсів Рівного; 3. SWOT-аналіз сфери культури та креативних індустрій Рівного; 4. Візія та стратегічні цілі стратегії культури Рівного до 2030 р.

Подальшим кроком розробки стратегії культури Рівного є створення робочих груп за напрямками та напрацювання ідей вже конкретних проєктів.

Одним із головних напрямів реалізації стратегії є розвиток компетенцій та постійне професійне зростання творців культури міста. У межах реалізації Стратегія розвитку культури Рівного за підтримки #EU4Culturea у Рівному періодично організовуються навчальні заходи за участі представників закладів культури, громадського сектору, креативних індустрій. Зокрема вже проведені:

- тренінг «Грантовий менеджмент культурних проєктів» (січень 2023 р.);
- тренінг про партнерство та організаційну спроможність для стейкхолдерів культури (березень 2023 р.);
- тренінг на тему: «Розробка та реалізація комунікаційної кампанії, вміння самореклами для сектору культури у Рівному» (квітень 2023 р.).

Незважаючи на воєнну загрозу, учасники проєкту зі створення Стратегії здійснили декілька візитів для ознайомлення з культурним життям інших міст України та Польщі. Наприклад, у червні 2022 р. відвідали м. Луцьк, у березні цього року – польські міста Люблін та Замосць, у травні – м. Вінниця.

Висновки. Заклади культури Рівного та культурне життя міста загалом знаходяться у сфері впливу Управління культури і туризму ВК Рівненської міської ради. Одна з найважливіших ініціатив Управління культури останніх років – створення Стратегії розвитку культури Рівного до 2030 р, у якій представлені детальний аналіз стану культури міста, а також запропоновані нові візії та стратегічні цілі культури Рівного.

Список використаної літератури

1. Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Культурні практики у контексті зміни управлінських парадигм. *Філософія подієвої культури: теорія та практика: матеріали всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Київ, КНУКіМ, 26–27 берез. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 28–30.
2. Вручено стипендії та гранти провідним діячам культури. URL: <http://cultrv.gov.ua/component/content/article/83-novunu/965-220701-granty-i-stypendii-goliv.html> (дата звернення: 1.05.2023).
3. Культура і децентралізація. Онлайн із керівниками ОТГ. Управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації. URL: <http://cultrv.gov.ua/115-kultura-i-decentralizacia/578-210112-kultura-i-decentralizacia.html> (дата звернення: 1.05.2023).
4. Положення про управління [культури і туризму ВК Рівненської міської ради]. URL: <https://culture-rivne.com.ua/about/regulations> (дата звернення: 1.05.2023).
5. Ситник П., Купрійчук В., Карлова В., Небожук Р. Принципи децентралізації державного управління у сфері культури», *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 89–94. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2020/16.pdf (дата звернення: 1.05.2023).
6. Стратегія розвитку культури Рівного до 2030-х років. Управління культури і туризму виконавчого комітету Рівненської міської ради : сайт. URL: <https://culture-rivne.com.ua/about/strategy> (дата звернення: 1.05.2023).
7. Тихончук Л., Чубок Т. Ефективність публічного управління у сфері культури в умовах децентралізації (на прикладі Рівненської області). *Вісник НУВГП. Економічні науки : зб. наук. пр.* Рівне, 2021. Вип. 3 (95). С. 146–156.
8. Федулова Л.І. Культурна децентралізація як складова нової регіональної політики. *Регіональна політика: політико-правові засади, урбаністика, просторове планування, архітектура : зб. наук. пр.* Вип. 5, ч. 1 / Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури. Київ, 2019. С. 110–114.

References

1. Vytkalov S.V., Vytkalov V.H. Kulturni praktyky u konteksti zminy upravlinskykh paradyhm. *Filosofia podiievoi kultury: teoriia ta praktyka: materialy vseukr. nauk.-prakt. konf.*, m. Kyiv, KNUKiM, 26–27 berez. 2020 r. Kyiv : KNUKiM, 2020. S. 28–30.
2. Vrucheno stypendii ta hranty providnym diiacham kultury. URL: <http://cultrv.gov.ua/component/content/article/83-novunu/965-220701-granty-i-stypendii-goliv.html> (data zvernennia: 1.05.2023).
3. Kultura i detsentralizatsiia. Onlain iz kerivnykamy OTH. Upravlinnia kultury i turyzmu Rivnenskoï oblderzhadministratsii. URL: <http://cultrv.gov.ua/115-kultura-i-decentralizacia/578-210112-kultura-i-decentralizacia.html> (data zvernennia: 1.05.2023).
4. Polozhennia pro upravlinnia [kultury i turyzmu VK Rivnenskoï miskoi rady]. URL: <https://culture-rivne.com.ua/about/regulations> (data zvernennia: 1.05.2023).
5. Sytnyk P., Kupriichuk V., Karlova V., Nebozhuk R. Pryntsypy detsentralizatsii derzhavnoho upravlinnia u sferi kultury», *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2020. № 2. S. 89–94. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2020/16.pdf (data zvernennia: 1.05.2023).
6. Stratehiia rozvytku kultury Rivnoho do 2030-kh rokiv. Upravlinnia kultury i turyzmu vykonavchoho komitetu Rivnenskoï miskoi rady : sait. URL: <https://culture-rivne.com.ua/about/strategy> (data zvernennia: 1.05.2023).
7. Tykhonchuk L., Chubok T. Efektyvnist publichnoho upravlinnia u sferi kultury v umovakh detsentralizatsii (na prykladi Rivnenskoï oblasti). *Visnyk NUVHP. Ekonomichni nauky : zb. nauk. pr.* Rivne, 2021. Vyp. 3 (95). S. 146–156.
8. Fedulova L.I. Kultura detsentralizatsiia yak skladova novoï rehionalnoi polityky. *Rehionalna polityka: polityko-pravovi zasady, urbanistyka, prostорове planuvannia, arkhitektura : zb. nauk. pr.* Vyp. 5, ch. 1 / Kyiv. nats. un-t budivnytstva i arkhitektury. Kyiv, 2019. S. 110–114.

STATE MANAGEMENT OF THE SPHERE OF CULTURE IN THE RIVNE REGION**Mirchuk Viktoriya** – student of higher education, specialty 028 «Management of socio-cultural activities»,
Rivne State Humanitarian University, Rivne**Shatrova Maryna** – associate professor, candidate of historical sciences,
Rivne State Humanities University, Rivne

On the example of the Rivne region, cultural decentralization is considered as a component of the new regional policy, and the peculiarities of state management of the sphere of culture in the Rivne region and the city of Rivne in particular are characterized. The regional and basic levels of management of the sphere of culture in the Rivne region are highlighted, problematic moments in the system of management of the sphere of culture in territorial communities are indicated, the activities of the Department of Culture and Tourism of the regional state administration are analyzed in detail.

Key words: public administration, regional cultural program

UDC 378 (477)

STATE MANAGEMENT OF THE SPHERE OF CULTURE IN THE RIVNE REGION**Mirchuk Viktoriya** – student of higher education, specialty 028 «Management of socio-cultural activities»,
Rivne State Humanitarian University, Rivne**Shatrova Maryna** – associate professor, candidate of historical sciences,
Rivne State Humanities University, Rivne

Relevance of the topic: The article focuses on the fact that in the course of decentralization and development of territorial communities, the formation of an effective cultural policy on the ground has become an important task of the state, since successful strategies, initiatives and projects can be implemented only under the condition of active participation of the population in the cultural life of their communities. Decentralization is a real step towards improving the quality of life of residents of every village, town and city.

Culture in individual communities is important because it forms the code of a nation that eventually becomes national. To achieve this goal, it is necessary to form a critical mass of people who are able to consciously define their tasks for the future, including the formation of the identity of their community. Cultural initiatives are a key factor in the formation of social unity and common tasks.

The methodological base of the research: determined by the object and subject of the research. Historical and logical methods, analysis and synthesis, comparative analysis, structural-functional method were used during the research.

Scientific novelty: the issue of state management in the field of culture in the Rivne region has been studied, the activities of branch offices at the regional and local level have been analyzed.

Practical significance: The study helps to reveal the complex processes of state management in the field of culture at the regional level, reveals the shortcomings and problems faced by management bodies.

The results of the study can become the basis for the development of recommendations and proposals for improving state management in the field of culture at the regional level. This can help increase the efficiency of state cultural bodies and improve the quality of cultural activities in the region.

Key words: state administration, regional cultural program.

Надійшла до редакції 2.06.2023 р.

УДК 061 (477)

**НОВІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ КУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУЦІЙ
У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ****Сорока Владислав Вадимович** – здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»,
40avlad@gmail.com**Шатрова Марина Борисівна** – доцент, кандидат історичних наук,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
shatromarin5@gmail.com

Проведено аналіз культурної діяльності в Рівненській області з метою виявлення контексту її культурного розвитку крізь призму функціонування Управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації, Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви», Острозького державного історико-культурного заповідника, Дубенського державного історико-культурного заповідника, Рівненського краєзнавчого музею, Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки, Рівненської обласної бібліотеки для молоді, Рівненської обласної бібліотеки для дітей. Виявлено і розглянуто нові форми культурної реалізації в регіоні, представлено їх характеристики.

Ключові слова: культурні інституції, регіональна культурна діяльність, культура Рівненської області.

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С.В., ВИТКАЛОВ В.Г. НАУКОВА ТВОРЧІСТЬ У ДОБУ СУСПІЛЬНИХ КАТАКЛІЗМІВ : МОЛОДІЖНИЙ ДОСВІД	3
---	---

Розділ I. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ І СПРОБА ЇХ НАУКОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

ЧАБАК Л.А. ВИКЛИКИ ДЛЯ СФЕРИ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ	5
ТКАЧУК Т. ПЛАТФОРМА МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ «МИСТЕЦТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ»	8
ВЛАСЮК О.П., КЛОЧУН А.П. КАТЕГОРІЯ СВОБОДИ У ФІЛОСОФІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИКІВ	12
ЗАХАРЧУК Д. С. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	17

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ГОРІНА Л. ТРАНСКРИПЦІЯ М.Т. ЛИСЕНКОМ ВОКАЛЬНОГО ЦИКЛУ «СОНЕЧКО» Л. РЕВУЦЬКОГО В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДОМРИСТІВ	21
ЄНЕНКОВА Н., ГОРІНА Л. КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ СВІТЛАНИ ГРИЦАЄНКО У МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОМРИСТІВ	27
ТУРЧИН Г.П. СТОРІНКИ ПОДВИЖНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МИТЦІВ ХХ СТОРІЧЧЯ З ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ	31
РОМАНЕНКО К. СИСТЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА	39
БАНИТ В.М. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ, ЙОГО АКТУАЛЬНІСТЬ У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ НАШОГО ЧАСУ	48
БАЛАБАН О. ВОЛОДИМИР ІВАСЮК У СПІВТВОРЧОСТІ З ІНШИМИ МИТЦЯМИ	55

Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

СТАШУК О.А. АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	59
ЧЕРНЮШОК О. РЕАЛІСТИЧНА ФОРМА ВІДТВОРЕННЯ У ЗНАКОВО-СИМВОЛІЧНІЙ СИСТЕМІ ТВОРУ ФЕДОРА КРИЧЕВСЬКОГО (ТРИПТИХ «ЖИТТЯ»)	64
БЛИЗНЮК Л.В., ЗІНЕНКО Т.М., МАТВІЙЧУК Н.В. МАНҐА ЯК СИНТЕЗ ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО ЯПОНСЬКОГО МИСТЕЦТВА	68
ГОНЧАРОВА І.І., ДЕНИСЕНКО В.В. ОБРАЗ ЛЕДІ ГОДІВИ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ	75
КИРИЛЮК Д. ФОРМОТВОРЧІ ІДЕЇ СОНІ ДЕЛОНЕ ЯК КВІНТЕСЕНЦІЯ ПОШУКІВ УКРАЇНСЬКОГО АВАНГАРДУ	79

Розділ IV. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

МІРЧУК В.Ю., ШАТРОВА М.Б. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ КУЛЬТУРИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	86
СОРОКА В.В., ШАТРОВА М.Б. НОВІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ КУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУЦІЙ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	92
НАГОРНА З.В. ФЕСТИВАЛЬ ЯК ФОРМА АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ В КУЛЬТУРНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ	100
НАМЧУК Л.С. МИСТЕЦТВО У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ТА ВІЙНИ	106